

професіями бібліотекаря та людей, що беруть участь у творенні книги, малята знайомляться під час екскурсії до міської дитячої бібліотеки. Здійснюються змістовні екскурсії до краєзнавчого музею міста Бровари. Малюкам розповідають про історію килимарства та про виготовлення іграшок, якими усі так люблять гратися. Подібні зустрічі допомагають розширити професійний кругозір вихованців.

Саме тому у закладі здійснюється психолого-педагогічний супровід розвитку дітей. Педагогічні працівники, практичний психолог та батьки працюють однією командою для всебічного розвитку дошкільників. Педагогічний колектив Центру розвитку дитини БНВО вважає, що для досягнення кінцевого результату із суб'єктами виховного впливу актуальними є систематична психодіагностика, консультаційна робота, психологічна просвіта. Порівнюючи результати та враховуючи дієвість тих чи інших методів і форм, педагоги вносять корективи у планування подальшої навчально-виховної роботи.

На сьогодні ринок праці налічує тисячі професій. Кожного разу з'являються все нові й нові. Педагоги закладу намагаються посіяти в душах дітей родюче зерно знань про світ професій, яке дошкільнята понесуть в шкільне, а далі й у своє доросле життя.

*В. М. Гарнійчук,
м. Київ*

ФУНКЦІОНУВАННЯ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СИСТЕМІ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ

Висвітлено стан, підстави та форми діяльності громадських організацій, які нині діють на українському просторі. Представлено умовну класифікацію напрямів діяльності громадських організацій, які виховують патріотизм у підростаючого покоління.

Ключові слова: патріотизм, громадські організації.

В умовах становлення демократичного суспільства виховання національно свідомих громадян-патріотів України є пріоритетною метою діяльності громадських організацій просвітницького спрямування. Саме завдяки громадським організаціям на основі погодження інтересів, співробітництва у суспільстві досягається необхідний рівень виховання патріотизму молоді і розвитку громадянського суспільства в Україні.

Метою статті є розкриття підстав, форм та напрямів діяльності громадських організацій, які діють у період становлення відкритого демократичного суспільства та української державності.

Досліджуючи досвід діяльності громадських організацій з виховання патріотизму учнівської молоді, виходитимемо з того, що потрібно охарактеризувати стан, підстави та форми діяльності громадських організацій, які нині діють на українському просторі. Базовим підґрунтям для виникнення та функціонування громадських організацій слугує право на свободу об'єднання, закріплене у статтях 36, 37 Конституції України, а саме: "громадяни України мають право на свободу об'єднання .... громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних,

культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей” [2, с. 19– 20].

У Законі “Про громадські об’єднання” (ст. 1) громадське об’єднання розглядається як “добровільне об’єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших інтересів” [3]. Загальні вимоги щодо права громадян на свободу об’єднання та порядок їх створення встановлені Законом України “Про громадські об’єднання” від 2013 року. Положення зазначених статей Конституції України та Закону відповідають Загальній декларації прав людини (ст. 20) та Міжнародному пакту про громадянські та політичні права (ст. 22).

До проблем діяльності громадських організацій зверталися О. Боронь, С. Воронова, В. Головенько, Ю. Галустян, М. Пашков, І. Підлуська, Г. Усатенко, О. Хуснутдінов, С. Чолій, М. Шевченко та інші. У своїх наукових працях вони приділяли увагу загальним питанням про роль і принципи діяльності громадських організацій, аналізували їх становище в Україні.

Аналіз історико-педагогічної літератури свідчить, що значну увагу науковці І. Зверева, А. Капська, О. Карпенко, Р. Кім, Ю. Поліщук, Н. Пономарчук, Н. Сас, Н. Саттарова, М. Степанов, А. Шободаєва, Л. Ярова та інші приділяють дослідженню проблеми діяльності дитячих та молодіжних організацій. Мало уваги приділялося дослідженню діяльності громадських організацій, які не належать до дитячих та молодіжних, але сприяють вихованню патріотизму учнівської молоді.

Серед великого розмаїття видів і форм громадських організацій в Україні існує ряд таких, що спрямовують свою діяльність на захист прав дітей, виховання їхньої патріотичної свідомості, ознайомлення учнів з традиціями та звичаями українського народу. Вони прагнуть об’єднати зусилля учнівської молоді для відродження й оновлення традицій благодійності в Україні, стимулювати розвиток дитячих благодійних ініціатив.

Однак на практиці значна частка роботи цих організацій присвячена інформуванню, покращенню обізнаності дітей, а не систематичному і послідовному впровадженню виховання патріотизму підростаючої особистості. Нині виховання патріотизму зводиться в більшості випадків до поверхневого вивчення прав людини, Конституції, до проведення різноманітних заходів та участі в народних святах. Як результат, випускники середніх шкіл практично не готові до громадського життя та захисту своїх прав.

Велика кількість та різноманітність громадських організацій викликає певні труднощі у їх класифікації. Це тісно пов’язано з визначенням основоположного критерію громадських організацій. Ми поділяємо думку О. Ващук, яка запропонувала класифікувати сучасні громадські організації за такими критеріями: *за наявністю/відсутністю офіційного визнання; за порядком легалізації; за організаційною структурою; за статусом та територією дії; за характером членства громадської організації; за суб’єктом діяльності; за організаційно-правовою формою громадської організації та її*

найменуванням. В Україні функціонують: громадська організація, громадський рух, асоціація, конгрес, спілка, товариство, об'єднання, громадський фонд, громадська установа [1, с. 50].

Вивчення стану існуючих просвітницьких громадських організацій патріотичного спрямування, а також ознайомлення з їхньою діяльністю, дало нам змогу здійснити таку їх умовну класифікацію щодо специфіки напрямів їхньої роботи: *громадські організації, діяльність яких спрямована на поглиблення в країні демократичних процесів та розбудови громадянського суспільства* (“Нова Доба”, фонд “Україна 3000” та ін.); *громадські організації мистецько-культурного спрямування* (“Волинське братство”, “Українське козацтво” та ін.); *громадські організації історично-просвітницького спрямування* (“Ветеранський Рух”, “Українська Спілка ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів)” та ін.); *громадські організації з національно-патріотичною спрямованістю* (Російсько-український, культурно-просвітницький центр “Співвітчизники” та ін.); *громадські організації військово-патріотичного спрямування* (“Товариство сприяння обороні України” та ін.).

У своїй роботі ми розглядаємо громадські організації, які не формально, а дійсно проводять просвітницьку роботу. Велику увагу приділяли громадським організаціям патріотичного спрямування, які в своїй діяльності ставлять за мету виховати свідомих патріотів, які сприятимуть поглибленню демократичних процесів та розбудові громадянського суспільства в Україні. Лише з такими завданнями громадські організації зможуть активізувати патріотизм особистості, який сприятиме духовному оздоровленню народу, його консолідації в єдину націю.

Нами було розглянуто досвід громадських організацій, які проводять просвітницьку роботу з виховання патріотизму сучасної молоді. А саме: Всеукраїнська асоціація викладачів історії та суспільних дисциплін “Нова Доба”, Всеукраїнський фонд “Крок за кроком”, Міжнародна організація “Берегиня світу”, Ліга українських меценатів, громадська організація “Єдина сила”, Українська Рада Миру, Фонд інтелектуальної співпраці “Україна – ХХІ століття”, Національний фонд “Україна – дітям”, громадська організація “Конгрес національних громад України”, Київська міська організація Українського товариства охорони пам’яток історії та культури, Міжнародний благодійний фонд “Україна 3000”, Всеукраїнське товариство “Просвіта” ім. Т. Шевченка, громадська організація “Українське козацтво”, Товариство сприяння обороні України, Організація ветеранів України та інші. Варто відмітити діяльність на українському просторі й інших громадських організацій, які спрямовують свою діяльність у русло мистецько-культурного, історично-просвітницького, етнічного та військового напрямку виховання патріотизму молодого покоління.

Реалії сьогодення вимагають від громадських організацій постановки і вирішення нових просвітницьких завдань патріотичного спрямування, пошуку ефективніших форм та методів патріотичного виховання, збільшення кількості дієвих патріотичних заходів. На порядок денний поставлено питання

необхідності вдосконалення діяльності як самих громадських організацій, так і форм їхньої взаємодії із школами. Тому особливо актуальною видається проблема комплексного соціально-педагогічного осмислення сутності діяльності громадських організацій, їхнього місця і ролі в системі виховання патріотизму школярів.

Література

1. Ващук О. М. Конституційно-правовий статус громадських організацій України : дис. ... канд. юр. наук : 12.00.02 / Ващук Оксана Миколаївна. – К., 2004. – 250 с.
2. Конституція України : офіційне вид. – К., 2006. – 123 с.
3. Про громадські об'єднання : Закон України від 2013 р. [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>. – Назва з екрана.

*О. В. Долгова,
м. Київ*

СОЦІАЛЬНА ІНІЦІАТИВНІСТЬ ПІДЛІТКІВ У ДИТЯЧИХ ОБ'ЄДНАННЯХ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У статті розглянуто результати наукового дослідження щодо стану сформованості соціальної ініціативності підлітків в дитячих об'єднаннях учнівського самоврядування.

Ключові слова: соціальна ініціативність, соціальна активність, учнівське самоврядування, підлітки, соціально значуща діяльність.

Розвиток українського суспільства у глобалізованому світовому просторі визначається виникненням нових ідей, ціннісних орієнтирів і потребою здійснення освітніх реформ, зумовлених необхідністю формування моделі “нової людини”.

Успішність розвитку освіти і суспільства, будь-яких суспільно-економічних та соціальних перетворень у країні багато в чому залежить від умов соціалізації і соціальної активності молодого покоління, їхньої готовності до участі у перетворенні сучасного світу.

Значення і роль учнівського самоврядування незмінно зростають у сучасних умовах, коли в Україні взято курс на гуманізацію суспільства. Цілком очевидно, що менеджерські уміння, навички працювати в команді, готовність до виявлення активності та ініціативності можуть стати важливим соціальним капіталом особистості. Отже, саме участь у дитячих громадських об'єднаннях, органах учнівського самоврядування надає підлітку можливості для набуття необхідних знань, умінь і досвіду.

Мета організаційно-пошукового етапу нашого дослідження полягає у дослідженні стану проблеми; визначенні критеріїв та показників соціальної ініціативності підлітків; визначенні рівнів сформованості соціальної ініціативності; підборі діагностичного інструментарію для аналізу відповідних показників.

Ми визначаємо *соціальну ініціативність* як інтегровану якість особистості, що відображає готовність суб'єкта до самостійного висування, пропагування та практичної реалізації соціально значущої ідеї.